

Izhaja ob 4 zjutraj.

Stane mesečno 12-50 Din

za inozemstvo 25—

neobvezno

Oglaš po tarifu.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/1
Telefon št. 72.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravišstvo:

Ljubljana, Prešernova
ul. št. 54. Telef. št. 36.

Podružnice:

Maribor, Barvarska ul. 1.
Tel. št. 22.

Celje, Aleksandrova c.

Račun pri poštn. čekov.
zavodu šte. 11.842.

Ljubljana, 29. maja.

Nemčija stoji pred neizbežno katastrofo.

Komunistična stavka, ki je bila prvotno lokalizirana le na Poruhirje, sega že daleč v nezasedeno ozemlje Nemčije. Nad četrt milijona delavcev je v stavki. Skoraj v vseh večjih mestih države se pojavljajo izgrede. Socialisti prireajo burne demonstracije, komunisti demolirajo, ubijajo policijske uradnike ter razobešajo na državnih poslopih rdeče zastave.

Cunova vlada nima nobene zaslombe več. Vse je proti njeni ruhrski politiki. Ob zasedbi Poruhirja je bilo delavstvo še vse proti Francozom. Danes bje ogorčen boj proti Berlinu. Pri tem pa nikdo ne vé, kakšna politična pot bi mogla voditi iz obupnega stanja, odnosno nikdo nima poguma prevzeti odgovornost za posledice dosedanje politike in za nove odločilne ukrepe, ki bi morali pomeniti popolno preobrat v današnji oficijelni politiki odpora. Zato opazujemo čuden pojav: Državni kanceler Cuno v parlamentu in v javnosti ne uživa nobenega zaupanja več in vendar ga nikdo ne ruši...

Gospodarski položaj Nemčije postaja vedno bolj kritičen. Kriza pretresa vse javno in zasebno življenje. Najznačilnejši pojav je propadanje davčne morale, pasivna resistenca proti gospodarskim ukrepom vlade. Deficit narašča v gigantski progresiji — porivajo ga z milijoni novih novčanic, za katerih natis so urejene pravcate tovarne. Kaj bo z reparacijami, nihče ne vé. Nemški industrialci so sicer izdelali predlog, po katerem bi oni prevzeli jamstvo za reparacijske obveze države, toda njihovi pogoji so v gospodarskem in političnem oziru v današnjem položaju sprejemljivi šele po meščanski vojni, v kateri bi demokratske struje podlegle. Nemška industrija zahteva vodstvo države za sebe, bodoče nemške vlade bi bile le še njeni eksekutivni organi.

Mnogi trezni nemški politiki smatrajo, da se nahaja Nemčija pred novim 1918. Pred petimi leti je doživela svojo vojaško katastrofo, sedaj se ji bliža gospodarsko - politični poraz. Poruhirje je nova Siegfriedova črta. Tu bo znova podlegla in morda še hujše nego v jeseni 1918.

Nemčija se bo morala sprijazniti z novimi razmerami, ki so se razvile po svetovni vojni in naj ima stari duh cesarske politike v njej še tako krepke korenine. Nemški narod bo moral pokazati več kritičnega duha, več samospoznanja in manj samoprecenjevanja. Le z novim prevratom, revolucijo v mentaliteti nemškega naroda je še dosegljiv kompromis, brez katerega se bliža velika država velikega evropskega naroda potresom, ki grozi jo podreti same temelje njene eksistence.

Ultimat državnih namoščencev

Beograd, 29. maja. p. Uprava glavnega saveza državnih uradnikov in nameščencev je danes izročila predsedniku vlade novo resolucijo, v kateri naglašajo minimalne zahteve uradnikov in nameščencev. Uradništvo zahteva, da se takoj, ko se konstituira finančni odbor v parlamentu, reši vprašanje draginskih doklad. Zakon o službeni pragmatiki se ima sprejeti v roku, ki ga predvideva vidovdanska ustava, t. j. do 28. junija t. l. Hkrati se morajo rešiti tudi ostale zahteve, ki jih vsebuje resolucija. Pričakuje se, da bo vlada v roku enega tedna obvestila odbor o tem, ali je pripravljena v polnem obsegu sprejeti uradniške zahteve. Ako bi vlada v tem roku ne odgovorila glavnemu savezu, bi ta smatral to dejstvo za odklonitev minimalnih zahtev državnih uradnikov in nameščencev ter bi napravil korake, kakršne zahteva položaj. Za vse posledice bi odgovarjala vlada.

Naši delegati v Rimu

Rim, 29. maja. l. Danes so dospeli tem jugoslovanski delegati paritetne komisije, ki imajo nalog nadaljevati razpravo glede reškega vprašanja. Z njimi so došli tudi tehnični eksperti. Jutri se vrši pripravljajna seja italijanske delegacije, pojuritrišnjem pa se vrši prva plenarna seja obeh delegacij, na kateri se bo delo komisije po dolgem presledku obnovilo.

* Udeležencem pri sobotnem pogrebu je dovolila juž. železnica polovično vozno ceno proti legitimacijam, ki naj jih Interesirane korporacije nemudoma zahtevajo od odbora.

Svečana otvoritev parlamenta

PROGRAM VLADE. — DEKLARACIJA V PETEK.

Beograd, 29. maja. rd. Ker kraj se ne sme zapustiti sobe se bo svečana otvoritev parlamenta izvršila brez prestolnega govora po čl. 52 s prečitanjem poslanice odn. ukaza. Ta akt bo opravil ministrski predsednik Pašić v imenu ministrskega sveta.

Na to bo skupščina izvršila volitev raznih odborov odn. odsekov. Radikali, Nemci in Turki postavijo skupne liste, ki bodo imele, kakor računajo, 130 glasov. Odborom bodo čimprej izročeni činovniški zakon, zakon o ustroju vojske in budžet odnosno budžetni provizori z obsežnimi kreditnimi in davčnimi pooblastili. Ministrski svet je danes sklenil, da pride kot prva točka na dnevni red zakon o naknadnih kreditih.

Kakor danes izgleda, bi vlada hotela plenarne seje na daljši čas odgoditi. Vlada bi se zaenkrat rada izognila obsežni politični debati, ki mora slediti njeni deklaraciji. O tej deklaraciji se vršijo neprestana posvetovanja. Zatrjuje se, da se bo vlada popolnoma na kratko dotaknila čisto političnih vprašanj in da bo deklaracija izbegovala vsako precizno izjavo o tkzv. akciji sporazuma.

Velika borba se vodi med radikali za ministrske portfelje. Borba ni samo osebna, temveč tudi načelna značaja. Obe radikalni struji sta se silno angažirali. Ljuta borba se vodi osobito proti kandidaturi posl. Velje Popovića, ki ga hoče imeti Pašić. Večina kluba je tudi proti kandidaturi dr. Janjića, češ da je nesrečen človek. Proti njemu se kandidira poslanec dr. Desnica iz Dalmacije. Oster odpor vlada tudi proti Velizarju Jankoviću. Izid te borbe bo pokazal razmerje sil med strujami, ki danes vladajo v radikalnem klubu.

Ministrski svet.

Beograd, 29. maja. p. Na današnji seji ministrskega sveta, ki je trajala do pol trinajstih, se je določil program jutrišnje svečane otvoritve parlamenta. Prečitano bo le kraljev otvoritveni ukaz. Svojo deklaracijo namerava vlada predčitati še le v petek. Vlada deklaracija bo povsem poslovnega značaja. Govorila bo o zakonih, ki jih ima sprejeti narodna skupščina.

Jutri popoldne bo kralj sprejel novo predsedništvo parlamenta.

Radikali na razpoju

NOTRANJI SPORI V RADIKALNI STRANKI. — BOJ ZA PORTFELJE. — NAČRTI ZA BODOČNOST.

Beograd, 29. maja. r. Izjave ministra Markovića in Pašića so pri vseh nasprotnih vidovdanske ustave vzbudile nezadovoljstvo. Revizionisti se boje, da bi Pašićeve izjave ne pomenile nove orientacije napram demokratom. To bo jazen je podprla tudi večina beograjskih litov, ki tolmačijo izjave g. Pašića in Markovića kot prekinjenje z Radićem in pričetek nove orientacije. V radikalnem klubu vedno bolj narašča struja, ki zahteva, da se striktno izvede vidovdanska ustava, uravna stalen tečaj vladne politike in obračuna z revizionisti in federalisti. Da bi eventualna koalicijska vlada z demokrati dobila še močnejšo oporo v narodu, naj bi stopila v volitve s tem programom, ki bi ustvaril jasno situacijo.

Kako se naj to napravi, o tem so mnenja različna. Ena struja otvorjeno zagovarja koalicio z demokrati, druga dokazuje, da bi morala radikalna stranka sama izvesti ta politični preokret. Ta struja odbija ugovore radi Radića s tem, da ima radikalna večina verifikacijskega odbora usodo Radićevih mandatov

itak v svojih rokah, češ, ako bi hotel Radić priti v parlament, mu kratkoma ne verifikiramo mandatov. Z resne radikalne strani se taka kombinacija označuje kot fatalna pogreška.

Informacije o nedeljskem referatu Stj. Radića na sestanku njegovih poslancev so radikale zelo vznemirile. Vedno jasneje se vidi, da Radić pripravlja za prihodnje volitve svoj pohod tudi v srbke kraje ter odkrito priznava ambicijo postati vodja največje stranke v državi.

Muslimanski klub gre svoja pota.

Beograd, 29. maja. r. O današnji seji muslimanskega kluba se v glavnem znava, da med dr. Spahom in Radić-Korošcem v federalističnem bloku ni nobene zveze več. Muslimanski klub si sam odreja svojo taktiko v narodni skupščini. O tem namerava izdati poseben komunic. Vsekakor so spahovci v težkem položaju. Postoji v klubu grupa, ki zahteva, da spahovci zapustijo parlament, druga grupa zopet smatra, da bi s tem bila še bolj otežena njihova pozicija v Bosni.

Pred konstituiranjem parlamentarnih odborov

ZA VOLITVE NI BIL DOSEŽEN SPORAZUM. — DEMOKRATSKI KANDIDATI.

Beograd, 29. maja. g. Danes popoldne se je vršila konferenca načelnikov strank, na kateri zopet ni prišlo do določitve enotne kandidatske liste za odseke. Zato postavi vsak klub svojo kandidatsko listo. Glasovalo se bo hkrati za vse odbore. Demokrati računajo, da dobe v finančnem odboru 7, v zakonodajnem odboru 10, v administrativnem 6, v imunitetnem 5 ter v odboru za prošnje in pritožbe 5 članov. Demokratiški kandidati za zakonodajni odbor so: Davidović, Pribičević, dr. Marinković, dr. Kumanudi, prof. Reiser, dr. Krizman, dr. Lukinić, dr. Šumenković, dr. Grizogov, S. Vukosavljević, Pera Marković. V finančni odbor kandidirajo demokrati dr. Veljkovića, dr. Kumanudija, Miloša Savčiča, Sečurova, Sokića, Anastazijevića, dr. Krizmana, v odbor za prošnje in pritožbe Risto Jojića, Trajka Aršića.

NOVA ZAGREBSKA TRGOVSKA ZBORNICA.

Zagreb, 29. maja. d. Danes se je konstituirala novo izvoljena zagrebska trgovska zbornica. Za predsednika je bil skoraj soglasno izvoljen predsednik Slavenske banke veleindustrijalec Vladimir Arko. Po svoji izvolitvi je imel novi predsednik programatičen govor, ki je vzbudil mnogo pozornosti ter je končno predložil, da se pošlje kralju udanostna brzojavka, kar je bilo soglasno sprejeto. Dogodki v trgovski zbornici se tudi v političnih krogih mnogo komentirajo, ker so skoraj vsi člani zbornice izvenjsi novega predsednika blokaš. Predsednik Arko je naznanil tudi obsežno reorganizacijo komore. Kakor se čuje, je dosedanji prvi tajnik komore Paskijević podal demisijo.

PRED IZPLAČILOM DRUGEGA OBROKA DOLARKEGA POSOJILA.

Beograd, 29. maja. z. Danes sta dospela v Beograd gg. Seldon in Benar, zastopnika newyorške Blerove bančne skupine. Kakor se zatrjuje, se bosta oba zastopnika pogajala s finančnim ministrom o modalitetih izplačila drugega obroka dolarskega posojila. Drugi obrok znaša kakor znano 10 milijonov dolarjev.

PREDAJA BOLGARSKIH KOMITAŠEV NAŠIM OBLASTIM.

Skoplje, 29. maja. r. Pri velikem županu bregalniške oblasti so se večerjajavili štirje voditelji bolgarskih komitaških čet ter so se z vsemi svojimi četašji predali našim oblastem. Podrobnosti še niso znane.

Jamsivo nemške industrije za reparacije

SPOMENICA INDUSTRIJALCEV NEMŠKI VLADI. — TEŽKI POGOJI.

Berlin, 29. maja. s. Državna zveza nemških industrijcev je predložila vladi spomenico glede reparacijskega vprašanja, v kateri se predvsem ugotavlja, da bi moglo nemško gospodarstvo, in sicer zemljiška posest, industrija, trgovina in banke, ako bi napele vse svoje moči, prevzeti letno dodatno garancijo do največ 500 milijonov zlatih mark za dobo 30 let. Industrijsko gospodarstvo je pripravljeno prevzeti 40 odst. imenovane vsote. Kot jamstvo za izpolnitev prevzetih obveznosti bi prišle v poštev le neprimčnine. Nemški industrialci bi se morali dovoliti kakor v vseh drugih državah popolna svoboda kretanja v prometu z inozemstvom in v inozemstvu samem. Z ozirom na notranji gospodarski položaj pa so za izpolnitev obveznosti potrebni gotovi pogoji glede notranje gospodarske reforme, tako n. pr. ukinitve vojnega in prisilnega gospodarstva, vključitvi čimprejšnjega odprave inozemske trgovinske kontrole, izpremembe v davčni zakonodaji, pove-

čanje tarifne svobode itd. Vendar pa se mora pri tem načeloma vzdržati osemini delavnik. Brez takojšnjega udeležitve teh načel bi bile vse žrtve ljudstva brezuspešne. Gospodarstvo v tem slučaju ne bi moglo prevzeti nobene odgovornosti.

Pariz, 29. maja. j. Dopisnik «Journala» poroča glede garancij nemške industrije sledeče: Nemški industrialci so prepričani, da mora dati garancije vsa Nemčija. Potemtakem mora vlada najprej ponuditi državno imovino, to so železnice, carinski dohodki, rudniki in gozdovi. Če se te garancije zaveznikom ne bodo zdele zadostne, potem šele naj se pritegne privatno premoženje.

Berlin, 29. maja. s. «Vossische Zeitung» piše ostro proti garancijskemu predlogu nemške industrije ter izjavlja, da so vrhovna mesta industrije stavila take pogoje, da bi njihove izpolnitve po vladi povzročila naravnost meščansko vojno.

Komunistični naval v Nemčiji

TRAJNO ŠIRJENJE STAVKE V PORUHRJU. — KOMPLOT V SREDNJI NEMČIJI.

Dresden, 29. maja. s. Oblasti so odkrile načrt komunistov, po katerem bi v srednji Nemčiji izbruhnila revolta delavstva. Iz Poruhirja so prišli komunisti, da pripravijo vse potrebno za ta puč. Razširjali so napačne vesti, krvoločne pozive ter so hoteli z živahno agitacijo vznemiriti prebivalstvo. Oblasti so odredile vse, da se njihove nakane preprečijo.

Bochum, 29. maja. s. Komunisti skušajo speljati stavko docela na politično polje ter jo izrabljati za svoje namene. Izjavili so osrednjemu stavkovnemu vodstvu za Poruhirje, da zahtevajo za stavkajoče 50 % doklade na meze od 1. maja dalje, in nadaljnih 50 % od 16. maja, dalje 150.000 mark

draginske doklade za samce in 200 tisoč mark za poročene. Vse osebe, ki so bile radi stavke aretirane, se morajo takoj izpustiti na svobodo in se stavkajoči ne smejo kaznovati. Kaznovati pa se morajo vsi oni policijski uradniki, ki so sodelovali pri spopadih. Komunistično centralno stavkovno vodstvo skuša povzročiti stavko tudi v premogovnih revirjih srednje Nemčije.

Köln, 29. maja. s. Kakor javlja «Kölnische Zeitung», je stavka v Gelsenkirchenu popolna. Vsi rudarji so odložili delo. Delavoljni se ne upajo več oditi na delo, ker se bojijo nasilstev teroristov.

Angleško-ruska pogajanja

London, 29. maja. s. Diplomatski sodrnik lista «Daily News» poroča, da je imel večeraj Krasin v znanjem ministrstvu daljši razgovor, v katerem so pred vsem razpravljali o sovjetski propagandi. Krasin bo sedaj predložil Moskvi več zahtev, ki jih stavlja lord Curzon. Sotrnik meni, da se bo mogel kmalu doseči sporazum, ako ruska vlada ne bo odklonila od Anglije željene nadomestitve gotovih uradnikov z manj vročernimi.

Berlin, 29. maja. s. Na kongresu stavbinskih delavcev v Moskvi je izjavil Trocki, da bi bila vojna z Anglijo, ako bi prišlo do nje, izredno kruta. Sovjetska Rusija si ne bo dala vzeti svoje svobode.

Zaupnica Baldwinu.

London, 29. maja. s. Na današnji seji konservativne stranke je imel lord Curzon govor, v katerem je predlagal zaupnico Baldwinu, ki je bil večeraj izvoljen za novega voditelja konservativne stranke. Glede zunanjega položaja je lord Curzon izjavil, da se mora izvojevati nova bitka za nov svet. Ako hoče Velika Britanija igrati svojo vlogo, se mora vlada zavedati, kaj hoče, ter poznati svojo odgovornost. Govornik je apeliral na stranko, naj da Baldwinu svojo popolno podporo. Vsemu svetu se mora pokazati, da je zdrava in solidarna konservativna stranka zmožna razumeti in izvesti potrebe novega sveta. Baldwin je v svojem odgovoru izjavil, da noben član konservativne stranke ne sme storiti ničesar, kar bi preprečilo sporazum v stranki. Politika Bonar Lawa se mora nadaljevati. Konservativci se morajo držati smernic D'Israeli. Ena teh smernic je, da se ne sme pozabiti blagostanje industrije in gospodarstva. Druga smernica pa je razvoj in zedinjenje britske države.

FRANCOSKI KREDIT RUMUNIJ.

Pariz, 29. maja. s. Vlada je danes predložila zbornico predloga, o kateri naj se dovoli Rumuniji kredit 100 milijonov frankov. Finančni minister je izjavil, da je ta vsota določena zato, da se izpolni oboroževanje Rumunije. Vlada predlog je povzročil oster protest levice, češ da je kredit določen za priprave napada proti sovjetski Rusiji. Zbornica je nato s 420 proti 115 glasovom sprejela kreditno predlozo.

Grško-turški sporazum

Atene, 29. maja. l. Vest o grško-turškem sporazumu je bila sprejeta tu z velikim zadoščenjem. Gotovo je odstopev Karaagača žrtve, toda v primeri s pridobitvijo miru je ta žrtve majhna. Gonatos je izjavil, da bo delal na to, da se prelminarni mir s Turčijo čimprej podpiše in da se čimprej izvede obojestranska demobilizacija, da se morata obe državi posvetiti obnovitvenemu delu. Časopisje izjavlja soglasno, da je mir s Turčijo eden izmed triumfov Venizelosa.

Inozemske borze

29. maja.

Curth: Berlin 0.089, Newyork 554.75, London 25.65, Pariz 36.75, Milan 26.52, Praga 15.56, Budimpešta 0.1025, Beograd 6, Sofija 5.60, Varšava 0.0098, Dunaj 0.007825, avstr. krone 0.007825.

Trst: devize: Beograd 22.60 — 22.90, Pariz 138.60 — 139, London 96.70 — 97, Newyork 20.85 — 20.96, Curth 376.50 — 379, Praga 62 — 62.50, dinarji 22.60 — 23, dolarji 20.80 — 20.90, carinski franki (20) 79 — 79.60.

Dunaj: devize: Beograd 769 — 771, Berlin 1.17 — 1.23, Budimpešta 12.75 — 12.85, Bukarešta 371 — 373, London 327.700 — 328.300, Milan 3396 — 3404, Newyork 70.985 — 71.135, Pariz 4699 — 4711, Praga 2119 — 2125, Sofija 729 — 731, Varšava 1.24 — 1.30, Curth 12.785 — 12.815; valute: dolarji 70.650 — 70.950, levi 708 — 712, n. marke 1.18 — 1.30, funti 326.000 — 327.000, francoski franki 4640 — 4670, lire 336.250 — 337.750, dinarji 760 — 764, Praga: Dunaj 4.58, Berlin 5.15, Rim 159.25, Budimpešta 63, Pariz 424.50, London 154.75, Newyork 33.80, Curth 602.75, Beograd 36.25.

Berlin: Dunaj 85.03, Budimpešta 1142, Milan 285.783, Praga 179.250, Pariz 396.755, London 276.806.25, Newyork 59.825.06, Curth 10.822.87, Beograd 64.139.

London: Beograd 425 — 450, Berlin 277.000 — 282.000, Newyork 462.25 — 462.75, Pariz 70 — 70.05, Curth 25.62 — 25.65, Milan 96.625 — 96.875, Praga 154.75 — 155.50, Dunaj 320.000 — 330.000, Varšava 230.000 — 250.000, Budimpešta 293.000 — 297.000, Bukarešta 900 — 950, Sofija 555 — 575.

Newyork: Beograd 107, London 462. 1/2, Pariz 659.50, Berlin 0.16625, Milan 475.50, Curth 1823, Praga 299.50, Dunaj 0.14125, Budimpešta 1.92, Varšava 55.50.

Razpust Orjune v Ptuj in Mariboru

Ptuj, 29. maja.

Na zahtevo nemških poslancev, ki so o tem izvestili svoje tukajšnje somišljenike, je vlada odredila razpust pujske in mariborske organizacije Orjune. Danes sta bila preko okrajnih glavarstev obema organizacijama izročena tozadevna dekreta z zahtevo, da se takoj izroči inventar in vse premoženje oblasti. Okrajno glavarstvo v Ptuj je danes obsodilo lekarnarja Orožna na 14 dni zapore. Dokazano je le to, da je gosp. Orožen bil navzoč pri posredovanju za mirno rešitev znanega incidenta.

Med tukajšnjimi Nemci so povzročili ukrepi vlade veliko zadovoljstvo in veselje. Po informacijah, ki jih dobivajo od nemško-nacionalnega vodstva, govorijo, da je vlada obljubila nemškemu poslancem, da bo izsledila vsa imena državnih uslužbencev, ki so člani nacionalističnih organizacij ter da jih bo kaznovala. Govori se tudi to, da je prišel ukaz, naj se vsi odličnejši člani Orjune zaprejo. Nemško-glavarstvo je vsled tega postopanja vlade silno ojačeno. Narodni krogi brez razlike strank obžalujejo, da se daje na tak način indirektna podpora nemškutarskemu pokretu in nemško-nacionalni propagandi.

Politične beležke

Demisija ministra Miletića. Beograjskemu dopisniku «Novosti» je minister Miletić po konferenci s Pašićem kot motive svoje ostavke navedel: «Zahteval sem uničenje cele demokratske kandidatne liste v timoškem okrožju. To sem moral zahtevati, ker to zahtevajo moji volilci, ki so nezadovoljni z glasovanjem radikalcev v tem vprašanju. Lepa reč je to in Miletićevim bujnim volilecem utegne še marsikaj pasti v glavo...» Koncem razgovora je minister Miletić bil tako ljubezljiv in je dopisniku «Novosti» razložil, da tudi turški poslanci iz južne Srbije želijo biti v kabinetu zastopani s kako svojo ličnostjo.

Predvolitvena smotra. «Samouprava» že par dni poziva vse beograjske radikale, da se brezizjemno udeležijo velike radikalne zabave, ki se bo 2. junija vršila v vseh prostorih hotela «Pariz». Udeležba je tem nujnejša, naglasuje uradni radikalni organ, ker bo veselica predvolitvena smotra radikalne stranke v Beogradu. — Volitve so torej blizu; radikali paradižajo z zabavami, federalisti s konferencami.

Nezadovoljni dr. Spaho. Radi absente muslimanov in klerikalcev pri volitvah skupščinskega predsednika so novinarji intervjuvali dr. Spaho o razlogu tako nenadnega prekreta. Doktor Spaho je odvrnil: «Glasovanju smo se odrekli nalašč, ker se ne strinjamo s stališčem večine v verifikacijskem odboru. Smatramo, da je verifikacija pravniško in ne politično vprašanje. Razen tega je dr. Spaho izjavil, da je taktika ali politika radikalcev za Radića sporedna stvar, češ: Radić ni bil izvoljen, da se odpravi v parlament in si tega tudi ne želi. On ima v Zagrebu svoje narodno zastopstvo in že v, kako mora ravnati. Dr. Spaha sta torej nezadovoljstvo z osonimi radikali in pa kizmet že popolnoma nagnila v Radićevo naročje.

Smešni režimovci. Glavno slovensko glasilo režima, Ljubljanski «Slovenec» igra kot zagovornik vele-srbske vlade jako klaverno vlogo. Ako pri tem poslu ni zloben, je smešen. Zlasti se je «Slovenec» osmešil včeraj, ko pripravlja svoje bralce na povišanje davkov, ki ga vlada v velikanski meri pripravlja. «Slovenec» z vso resnostjo spravlja novi davčni zakon, ki ga bo parlament šele sprejel, v zvezo z demokracijo in SKS, kakor da bi bili v vladni večini ti dve stranki, ne pa poleg radikalcev klerikalci. Gojufivost «Slovenčeve» pisave se posebno lahko otipa na onem mestu, kjer piše, da je zaslug klerikalnega kluba, da se kmetje, uradniki in obrtniki niso še na novo obdali. To zaslugu zakon parlamentu niti še predloženo ni. Ako se bodo pa izdatki v proračunu podvojili in povišali na 14 milijard, kar priznava sam «Slovenec», je pa ima lahko vsakdo, ker novi davčni jasnjo, da se bodo morali tudi dohodki v proračunu za toliko povišati. Klerikalci, ki so, ako ostanejo še naprej režimovci, pripravljeni pristati na vsako povišanje davkov, sedaj seveda skušajo slepomišliti. Zavedajo se, da so nalagali svoje volilce, ko so jim pred volitvami obetali odpravo davkov. Ako klerikalni režimovci že iščejo izgovorov za svoje nevedno početje, naj drugič pišejo tako, da ne bodo smešni.

Mirno življenje med klerikalnimi in naprednimi kulturnimi organizacijami. Kaj je namen takega kli-ka? Po preteklih izkušenostih ima ta klič edini namen, vzeti naprednim društvom vsako borbenost, jih spraviti na popustljivo pota duševne neorientiranosti, ob katerih čaka klerikalni sovražnik v zasled, da uniči njih odpor naprednjakov. Ako klerikalci želijo mirnega sožitja, ne bodo dajali njih vodniki po deželi ukazov, da naj hiše zapro vsa okna na ceste, koder hodijo Sokoli na svojih izletih.

bodo prirejali kaplani s svojimi farani v krajih, kjer se vrše sokolske javne telovadbe zabavnih in božjepotnih iz-letov ravno isto nedeljo, ko pridejo Sokoli. Namen takih podjetij je, da lo-čijo duhove, da pogledi na resno so-kolsko delo ne okužijo klerikalnih duš. Politika klerikalnih društev ob-stoja v tem: v mestih vse pomešati in skaliti čisto tekovino naprednih dru-štev, po kmetih ločiti in polniti člane klerikalnih verskih, kulturnih in poli-tičnih društev z neizprosno sovra-štvom proti vsemu, kar je napredno. — V dnevih zadnjih vojaških naborov smo videli na ljubljanski ulici nasled-nji prizor: na vozu sedijo 4 naborniki iz ljubljanske okolice. Mimo pride So-kol s sokolskim znakom. Iz voza kri-či: s sokolskim znakom! Iz voza kri-či: s povzdignjenimi pestmi in besni-mi pogledi: Kaj, ta je tudi en tak so-kolski k...c, porkaluj, pridi sem, mi te raztrgamo. — Tak prizor pove vse in dobro osvetljuje tudi odkritosrčnost apela predsednika Kršč. soc. zveze. Za nas lokave in zapeljive besede, v njih delu pa nasprotje od tega in sta-ro predvojno goslo «liberalen nož v prsa». — Sokol.

Po svefu

— Ford — kandidat za predsedni-ka Zedinjenih držav. Londonske «Ti-mes» poročajo iz Newyorka, da bo pri prihodnjih predsedniških volitvah v Ame-riki kandidiral za prezidenta milijarder Ford, svetovnoznani tvorničar avtomobilov. Ker bo Fordova stranka razpolaga z močnimi denarnimi sredstvi, ni izključeno, da Ford prodre in bo izvoljen za Hardingovega naslednika.

— Rekordni stroji za proizvajanje papirja. V papirnici v Krapicah (Gor. Slezija) so pred kratkim montirali stroj za proizvajanje papirja, ki producira na dan 35 ton papirja. Stroj je 52 m dolg, 5 m visok in tehta 445 tisoč kg.

— Kuga v pariški okolici. Iz Pari-za poročajo, da se je v okolici mesta ugotovilo več slučajev kuge. Vest o epide-miji je pariško prebivalstvo silno vznemirila. Oblasti so takoj podvzele potreb-ne korake, da se širjenje kuge zajezi.

— Zadnje Amundsenove priprave za polet na severni tečaj. Amundsen, znani raziskovalec severnega tečaja na-še zemlje se, kakor smo že poročali, pripravlja na polet z aeroplanom na skrajno severno točko. V to svrhu se je Amundsen 28. aprila letos že podal na Aljaško. Tam se sedaj nahaja z vse-mi potrebnimi pripravami. Polet napravi Amundsen v zrakoplovu, ki nosi ime «Mada» in katerega bo vodil kapitan Wisting. Člani ekspedicije so doslej pri najboljšem zdravju.

Prosveša

Ljubljanska drama.

Sreda, 30.: «Hamlet». D.
Četrtek, 31.: Zaprt.

Petek, 1.: «Hasanaginica». Dijaska pred-stava po znižanih cenah. Začetek ob 16. Izv.

Ljubljanska opera.

Sreda, 30.: «Carmen». Gostovanje g. Ri-javca. Začetek ob 20. C.
Četrtek, 31.: «Madame Butterfly». Go-stovanje ge. Vere Bourago. Začetek ob 20. E.

Petek, 1.: «Rigoletto». Gostovanje g. Ri-javca. Začetek ob 20. A.
Sobota, 2.: «Tosca». Gostovanje g. Ri-javca. Začetek ob 20. D.

Nedelja, 3.: «Prodana nevesta». Začetek ob 20. Izv.

Mariborsko gledališče.

Četrtek, 31.: «Skrijančkov čar». Izv. Ku-pont.

Petek, 1.: «Hasanaginica». C. Kupont.
Sobota, 2.: Dramatični moloplastični ve-čer Marjane Dragane Jančkove. Izv.

Gostovanje gosp. Rijavca. Namesto obetanih opernih novitet, ki so postale nemogoče, nam nudi gledališka uprava gostovanja g. Rijavca, ki mu bo sledil menda še g. Raičev. Sinoči je po dalj-šem premoru nastopil naš rojak gosp. Rijavec v partiji Cavaradossija ter žel uprav triumfalni uspeh. Njegov nad vse simpatični, skrajno kultivirani tenor, lirsko sladek, a tudi dramatično izrazit njegov rafinirano predavanje, vzorno fraziranje in dovršeno vokaliziranje ter končno tudi lepa igra so publiko uprav elektrizirali. Zato ovacijam ves večer ni bilo konca. Že po prvi arjeti v 1. dej. mu je priredilo občinstvo izred-no prisrčen sprejem, koncem vsakega dejanja pa ga je klicalo pred zastor zno-va in znova. Z beograjskim gostom sta tekmovala v uspehu gđ. Zikova, ki je v vsakem pogledu izvrstna Tosca ter je morala po II. dej. nešteto krat na ram-po in g. Balaban, čegar Scarpia je na-ravnost imponujoča kreacija. Sinoči je bil v igri še prav posebno odlični. Gđ. Zikova, očitno vedno popularnejša, je prešla zopet velik krasen šopek. Vsa predstava je bila prav dobra in poslu-šalci izredno animirani.

Celjsko mestno gledališče. Gosto-vanje slovenske pesalke gđ. Wisnako-ve, ki je nastopila dne 26. maja prvič pred celjskim občinstvom, je izzvalo splošno občudovanje mlade umetnice. Pri izvajanju lepega programa je imela priliko, pokazati svoj veliki talent in vpliv šole prof. Dalcroza. V vsaki gib-ljaj je vlija dušo, ritmično in plastično, pa z nenavadno eleganco in lahkoto ana-lizirala godbo. Uspeh večera je bil po-poln, le žal, da je bilo gledališče vsled dveh drugih prireditelj slabobiskano-

V nedeljo prične v našem listu izhajati novi roman

„Notarjev nos“

najlepše delo francoskega pisatelja EDMONDA ABOUTA.

Pri predstavah «Hasanaginice» v lju-bljanski drami v petek in v soboto igra vloga Hasanaga gosp. Rogoz. Petkova predstava bo po znižanih cenah ob 16. uri in je namenjena zlasti dijaštvu.

«Hasanaginica» v Mariboru. Zolo-vevu «Ubičajcu» je sledila vnovič Ogriz-ovičeva «Hasanaginica» in z njo se dra-mška sezona nagiblje h koncu. V mogoč-nih akordih izvenredne dramske sezone, manj mogočna je žal finančna stran. «Ubičaj», ki je bil podan s toliko od-kritosrčne ljubezni, je zapustil za sa-bo nezadovoljive blagajniške številke. Če pa smemo soditi po obisku «Hasa-naginice» premiere, bo imelo to odlič-no domače delo večji gignotni uspeh. Drama ima toliko notranje sile, da bi se mogla držati v našem miljeju skozi več sezono. Ogrizoviču se je posrečilo, da je ustvaril iz narodne pesmi novo umetnino, ki ima poleg bogatih narodnih motivov tudi dobro moderno tehniko. Bilo bi odveč pisati obširneje o samem delu, ki je naslo dovolj priznanja na domačih in tujih odrih. Mariborska upri-zoritev v režiji g. Branka Tepavca je popolnoma uspešna. Kostumi, ki v očeh občinstva najbolj podčrtujejo orientalni ambience, v katerem se dogaja «Hasa-naginica», so bili dobri; k uspehu je mno-go pripomogla tudi eksotična scenarija. Posebno učinkovito je bilo 2. dejanje. Vloga Hasanaginice je prevzela gospa Bukčeka, ki je edina, ki jo je mo-gla prevzeti in podati njen globoki tra-gos s tisto silo, ki pretresa celo trda sr-ca. Hasanaginico je odigrala z globokim umevanjem. Dostojen partner ji je bil g. Grom kot aga Hasanaga; njegova spo-sobnost za herojske vloge se je pokazala že pri «Kovarstvu in ljubezni». Gosp. Tepavca je kreiral bega Pintoroviča, a g. Tomašič imoskega kadijo. V igri pre-ga je prihajal do izraza begovski po-nos, ki pristaja glasu, kretnjam in mi-miki g. Tepavca; v igri g. Tomašiča pa se je lepo čutil čustveni, lirični ton, ki ga imajo njegove kreacije. Gđ. Kralje-va je kot Sultanjo še izpopolnila toploti deklacijskega značaja, kakor ga je kre-irala z Luizo («Kovarstvo in ljubezen»). Na dostojni višini je bila igra ge. Mi-trovičeve (Vlahinja) in gg. Harstoviča in Jermana. Pohvaliti je treba dobro iz-govorjavo srbohrvaščine. Celotni dojem uprizoritve je bil v lepem skladu z mo-gočim in pretresljivim trigosom te drame.

Gospa Vera Bourago, operna pev-ka, gostuje v Ljubljani v naslovni vlo-gi opere «Madame Butterfly» v četrtek. Gospa Bourago je bila angažirana zad-nje čase na italijanskem gledališču v Ca-rigradu. Za časa svoje dosedanje umet-niške kariere je pela glavne vloge z najodličnejšimi pevci na raznih večjih ruskih gledališčih. Predstava se vrši za red E.

Gospa Vera Bourago, operna pev-ka, gostuje v Ljubljani v naslovni vlo-gi opere «Madame Butterfly» v četrtek. Gospa Bourago je bila angažirana zad-nje čase na italijanskem gledališču v Ca-rigradu. Za časa svoje dosedanje umet-niške kariere je pela glavne vloge z najodličnejšimi pevci na raznih večjih ruskih gledališčih. Predstava se vrši za red E.

Sport

Hermes reze. (Ljubljana) : Korotan (Kranj) 2 : 1 (1 : 0). V nedeljo se je vršila v Kranju revanšna tekma med imenovanima kluboma, ki je prinesla zmago Ljubljancem. Agilno društvo Korotan je moralo v svoje moštvo po-staviti šest rezerv, ker je ravnateljstvo gimnazije v čudnem nerazumevanju sporta za fizično in moralno vzgojo na-še mladine prepovedalo dijakom nastop pri tekmi.

Klub kolesarjev in motociklistov ili-rija v Ljubljani priredi v četrtek dne 31. t. m. klubovo kolesarsko dirko na pro-gi Ljubljana-Tržič-Ljubljana, 80 km. Start in cilj pri 2. km v Zgor. Šiški. Start točno ob 12. popoldne. Prijave sprejema g. Mirko Nardin v delavnici Gorec, Gosposvetska cesta 14. V sredo ob 7. zvečer sestanek vseh dirkačev na vrtu restavracije «Novi svet».

Iz sekcije nogometnih sodnikov. (Skušbeno.) 10. junija se vršijo v Lju-bljani sodniški izpiti pred izpraševalno komisijo JNS. Prijave naj se pošljejo na poštni predal 134.

Zagrebske prvenstvene tekme zad-nje sobote in nedelje. Croatia : Zeleni-čarji 0 : 0, Makabi : Amaterji 3 : 1. Unitas : Olimpija 7 : 0, Sokol : Južna železnica 5 : 2, Croatia : Grafika 2 : 1. Mednarodni lahkoatletični miting v Zagrebu. Zagrebški lahkoatletični klub Maraton priredi 2. in 3. junija velik med-narodni lahkoatletični miting, h kate-re-mu so se že prijavili zagrebški, beograjski, sarajevski in ljubljanski klubi. Iz inozemstva pridejo češkoslovski, dunaj-ski in graški lahkoatletični. Ta miting bo dosedaj največja lahkoatletična priredi-tev v Zagrebu.

Hašk v Beogradu. Kakor smo že včeraj poročali, je zagrebški Hašk pre-magal beograjsko Jugoslavijo pri prvi tekmi s 4 : 1. Drugi dan je Hašk izvoje-val še večjo zmago z 8 : 2 (3 : 0). Vi-nek je sam zabil 5 golov.

Sušaska stavila na Reki. V nedeljo je nogometno moštvo sušaske Flume porazilo na Reki tamnošnji klub Flume. To je prvi slučaj, da je sušaski klub po-rabil reškera.

Objave

* Mestno udruženje Fariljalnega Save-za v Ljubljani priredi danes, v sredo ob 8. zvečer v dvorani Filharmonije velik koncert na katerem bo nastopil mešani pevski zbor ljubljanskih učiteljskih pod vodstvom skladatelja prof. g. Adamiča. Nastopijo tudi trije solisti: gđ. Sachso-va (sopran), gđ. Orlova (glasovir), g. Tomec (bariton). Koncert bo izredna privlačnost za Ljubljano. Natančen pro-gram in podrobnosti na plakatih. — Čvetični dan mestnega udruženja F. S. bo jutri, v četrtek. Vsi brez razlike se odkupite s prispevki za zgradbo poštinske kolonije za revne in bolne dijake ljubljanskih zavodov.

* Kolo jugoslov. sester. Izredna in ze-lo važna seja bo danes, sredo, ob 5. po-poldne. Polnoštevilni odbor nujno po-treben.

* J. n. a. d. «Jadrani» v Ljubljani ima danes, v sredo ob 20. VI. debatni večer. Predaval bo tov. cand. iur. Stojan Ba-jić o temi: «Mi in politika». Udeležba za člane obvezna. Nečlani dobrodošli.

* J. n. a. d. «Jadrani» v Ljubljani. V petek, 1. junija ob 20. se vrši v društvu študentski izredni zbor s sledečim dnevnim redom: 1.) Razdelitev trakov. 2.) Poročilo predsednika. 3.) Slučajno-sti. — Odbor.

* Članice zveze vojnih vdov in sirot se tem potom opozarjajo, da je sklep 3. rednega občnega zbora z dne 18. mar-ca t. l., da se zveza razpusti ter priklju-či Udrženju vojnih invalidov, vdov in sirot kraljevine SHS v Ljubljani.

* Kongres Udrženja jugoslovanskih inženjerjev in arhitektov se vrši v Spli-tu v dne 27. do 29. junija t. l. Za poto-vanje po železnici čez Brod-Sarajevo-Metković in dalje s parobrodom bodo preskrbljene oblačne vozne olajšave. Za skupino, ki bi potovala po morju čez Bakar, Šibenik (slap Krke) je najet po-sreben parobrod, s katerim se po skupšči-ni nadaljuje izlet čez Dubrovnik do Ko-tora in od tod povrne do Bakra; pomor-sko potovanje bo trajalo od 26. junija do 2. julija — stroški s prehrano okoli 2000 — 2500 Din. Prijave sprejema do 2. junija ing. Mencinger, Ljubljana, grad-bena direkcija, od katerega dobe zani-majoči se člani podroben program.

* Organizacija železniških zdravnikov južne in državne železnice v Sloveniji je izrekla na odborovi seji dne 27. maja 1923 «Cavete» za mesto nameravanih «sekcijjskih železniških zdravnikov».

* Enomesečni večerni bančni kurz. Pri-hodnji mesec priredi prof. F. Sič eno-mesečni večerni komercialni bančni kurz. Predavanje v tem zasebnem kurzu se prične 6. junija ob pol 7. uri zvečer v prostoru dvorane «Glasbene Matice» v Gosposki ulici. Prijave se pošiljati na naslov prof. F. Sič, Ljubljana, Gradska ulica 18/I. Osebnostne informacije na razpo-lago istotam od 2. do pol 4. ure popo-l.

* Za «Narodni dom» v Hrastniku so darovali po 100 Din: gg. dr. Gvidon Ser-nec v Celju, dr. Josip Kolšek in dr. Fran Rož v Laškem, učitelj Josip Groznik v Hrastniku ter trvdka Ani. Kolenc in dr. v Celju; po 50 Din: trvdka Drago Schwab v Ljubljani; po 30 Din: g. Jos. Pelikan v Celju; po 25 Din: gg. dr. Juro Hra-šovec, Robert Dicl, Drago Sirec vsi v Celju in A. Moser v Radečah ter dr. O. Fetič v Ljubljani; po 10 Din: g. Alojzij Igrčnik na Dolu in trvdka Globočnik in drug v Ljubljani. — Nabrali so ob raz-nih prilikah: g. Babič Alojzij Din 159,25, g. Stane Dolanc 20,25, g. Fajdiga 30, g. Lojze Hofbauer 46,50, g. Logar Drago 192, ter ga. Lojzka Šentjurčeva 20 Din. Vsem darovalcem, kakor tudi nabiratel-jem — iskrena hvala, drugim, na katerih vrata bomo še potrkali pa — posnemaj-te! — Konzorcijska za gradbo Narodnega doma v Hrastniku.

* Promenadni koncert muzike Drav-ske divizije v ljubljanski «Zvezdi» bo danes ob 17., ker je godba na praznik in prihodnjo nedeljo drugod zaposlena.

* Kino Matica v Ljubljani naznanja cenjenemu občinstvu, da se kino vsled popolne tehnične preureditve začasno zapre. Zopetna otvoritev kina bo objavl-jena v dnevnih in časopisih. Upravni svet kina «Matica».

* Kino «Ideal» v Ljubljani. S četrkom t. j. 31. t. m. se prične predvajanje Nor-disk-filma v dveh delih po znanem ro-manu kapetana Maryata, v katerem ig-rata glavno vlogo Carlo Wieth in Inga Nybo. Že imeni sami povesta dovolj, ta-ko da ni treba filmske drame še posebej hvaliti. Pri del «Jednooki mornar» se predvaja od četrka t. j. 31. t. m. do vsehčr nedelje 3. junija, drugi del «Smrt v ognju» pa od ponedeljka 4. junija do vsehčr srede 6. junija.

* Kino «Tivoli» v Ljubljani. — «Otroci teme». Prvi del tega grandioznega mo-numentalnega filma «Mož iz Neaplja» se predvaja prikvat v četrtek, 31. t. m. — Eden najslavnejših nemških filmskih re-žiserjev A. E. Dupont, je ustvaril iz fil-ma remek-delo filmske umetnosti. Kla-sični so posnetki iz Italije (Neaplja, Ri-ma, Benetk itd.) in naravnost senzaci-jonalni so kontrasti, ki jih vsebuje film, na eni strani ubožstvo brez mere, na dru-gi bajna razkošnost in bogastvo. Isto-časno nam slika prizor iz luksuzne la-dijske kabine in zločinsko atmosfero v njeni kurilnici. Tehnično je film na višku ter je tudi glede vsebine in režije na-ravnost neprekosljiv. Kino «Tivoli» si je s tem filmom brezdvomno pridobil eno najslavnejših atrakcij te sezone, ki po svoji originalnosti prekaša celo «Sodo-mo in Gomoro». Občinstvo se opozarja, da ne zamudi izvanredne prilike.

Pogreb judenburških žrtve

Priprave za sprejem v Mariboru.

Včeraj se je vršil v mariborski ma-gistratni dvorani sestanek zastopnikov društev in korporacij, ki ga je sklical župan kot načelnik tozadevnega odbo-ra za sprejem judenburških žrtve. Se-stanka so se udeležili vsi zastopniki mariborskih uradov in nešteti dru-štev in korporacij. Župan je podal na-črt pripravljalnega dela za sprejem. Določeno so bile smernice za enoten aranžma sprejema. Občina bo poskr-bela, da bo vagon za žrtve dobil križ in velik napis «Judenburške žrtve». Na krsto bo položila občina venec in tudi preskrbela cvetje za posipanje vagona.

Prostor na peronu bo po odhodu brzovlakov popolnoma izpraznjen, ta-ko da bodo štirje tiri na razpolago za občinstvo. Udeleženci se bodo zbirali na Zrinjskega trgu in v Kopitarjevi ulici in v skupinah odkorakali na pe-ron, kjer bo vsakemu društvu odka-zan prostor. Pri sprejemu bo sodelova-la vojaška godba ter pevski društvi «Glasbena Matica» in «Drava». Kot govorniki nastopijo župan Grčar v imenu mesta, za občinstvo in društva prof. dr. Medved in v imenu vojske polkovnik Draškić. Društva pridejo z zastavami s črnim florom. Tudi luči na kolodvoru bodo gorele ovite v čr-nino. Občinstvo si bo moglo po ofici-jelnem delu ogledati rakve.

Društva morajo poslati vsaj po ene-ga reditelja k sprejemu. Sokolstvo bo tvorilo posebno skupino. Dalje se spre-jema udeležijo tudi otroci iz višjih raz-redov ljudskih šol in vse srednješol-sko dijaštvo. Vojaška uprava bo po-stavila pri krstah spalir in čisto četo ter kordon za vzdrževanje reda.

Po odsviranju muzikalnih komadov se bo vršil cerkveni obred, nakar za-pojeta «Glasbena Matica» in «Drava» žalostinko «Vigred se povrne». Za pesmijo slede govori. Po govori pa zapojejo oba zbora «Čuj me zemlja in nebo». Vse korporacije, ki pridejo z društvenimi zastavami, pošljejo zasta-ve k vagonu žrtve. Po petju je pola-ganje venecv na rakve. Prebivalci hiš ob kolodvoru bodo okrasili stanova-nja z zastavami z žalnimi trakovi.

* Krajevnim organizacijam in politič-nim društvom JDS. Okrajna organizaci-ja JDS pozivlja vse svoje somišljenike, da se udeležijo pogreba judenburških žrtve iz leta 1917 ter narodnega mučenika Ivana Endlicherja. Pogreb se bo vršil v soboto, dne 2. junija ob 3. uri popoldne izpred Narodnega doma na pokopališče k Sv. Križu. Zbirališče je ob pol 3. v Tomanovi ulici (pri Narodnem domu).

* Odbor za prenos judenburških žrtve in Ivana Endlicherja naznanja, da ima svoje uradne prostore v pisarni mestne-ga pogrebnega zavoda, Prečna ulica 2. uradne ure vsak dan od 4. do 6.

* Nabiralci prispevkov za judenburške žrtve se nujno pozivljajo, da vrne-lo nabiralne pole — tudi prazne — najkasneje do 31. t. m. na naslov: Dr. To-ne Jamar, Prešernova ulica 5.

* Odbor Kola jugoslovanskih sester pozivlja članice društva, da se udeležijo pogreba judenburških žrtve v prav veli-kem številu.

* Oblašni savez dobrovoljca za Slo-venijo poziva vse v Ljubljani in bližnji okolici živeče člane, da se zanesljivo udeležijo pogreba judenburških žrtve in narodnega mučenika Endlicherja. Zbira-lišče: 2. junija ob 14. uri v Kolodvorski ulici 3. Ob 20. uri istega dne se vrši v pisarni saveza sestanek, v nedeljo 3. junija ob 9. uri pa odborova seja. Odbor.

* Vse one, ki so pri predvojnem jugo-slovanskem revolucionarnem pokretu aktivno sodelovale, vabi Odbor za prenos kosti Ivana Endlicherja, da se po-greba udeležijo kot posebna skupina. Zbi-rališče 2. junija ob 14.45 pred I. drž. gimnazijo.

* Poziv narodnim društvom na pro-gi Ljubljana-Maribor. Odbor za prenos judenburških žrtve in odbor za prenos kosti mučenika Ivana Endlicherja napro-ša vsa naša sokolska in druga narodna društva, da pošljejo v četrtek k jutra-njemu vlaku, ki odhaja iz Ljubljane ob 5.40, na posamezne postaje svoje za-stopnike, kjer jim bodo delegati odbo-rov, ki potujejo iz Ljubljane v Maribor izročili razglednice, da jih razprodajajo tokom dneva med občinstvo. Razgledni-ce s sliko posameznih žrtve bodo vsem trajen spomin na one, ki so žrtvovale življenje za našo svobodo. Naš delegat bo na vsaki postaji iztopil iz vlaka in ga bo mogoče spoznati po tem, da bo imel narodno trobojnico. Slike se pre-dajajo po dinarju.

* Poziv vsem gasilnim društvom v Sloveniji. Predsedstvo «Jugoslovanske gasilske zveze Ljubljana» vabi vsa vče-ljena društva, da se po možnosti ude-ležijo pogreba judenburških žrtve iz leta 1917, ter narodnega mučenika Iv. Endlicherja. Pogreb se bo vršil v soboto dne 2. junija ob 3. popoldne izpred Na-rodnega doma v Ljubljani na pokopa-lišče k Sv. Križu. Društva, ki se name-ravajo udeležiti, se zbirajo ob 2. uri po-poldne na Biciweisovi cesti za Koliže-jem. Ona društva pa, ki imajo svoj se-dež ob progi Maribor-Ljubljana, naj po-stavijo ob času prevoza žrtve na kolo-dvorih v svojem kraju častne čete, ki naj dostojno počaste ostanke naših ju-nakov. Oprava slavnostna s čepico brez sekirice. — Predsedstvo.

Domače vesti

KISTHAND!

Nepričakovano se je sprožilo vprašanje o poljubljanju rok milostivim gospe, katerim se klanjamo. Kar na- buditi se ne more, odkodi naenkrat toliko zanimanja za fineso. No, navede so različne. Rus načeloma poljub- lja roko vsaki ženski, Američan pa nobeni. Sbrin pravi: Dobar dan, gos- podjo! Zagrebčan pa: Ljubim roko, milostivice! Zagreb je namreč direkt- ni potomec Leopoldstadta in Erse- beth Köruta. Mi «flanca» ne rabimo, pač pa evropski manir. Te so še da- leč od Kisthanda.

Srečam danes uglednega odveta- nika, pozdravim ga in mi on lepo vjudno in prijazno odzdravi. Odkril se mi je celo prav nepotrebno globoko. Levico je pa istočasno tiščal v hladni žep, in v zobeh je gljivci cigaro.

Pozdravil sem dva gospoda, ki sta se razgovarjala. Lepo sta pozdravila, obenem sta pa nadaljevala svoj glas- ni razgovor, tako da sem skoraj mi- nil, da pripovedujeta meni kaj.

Cemu je v Ljubljani sedaj nekaj no- vih elegantnejših lokalov? Naši ljub- i gosposke prihajajo vanje lepo kvedra- to, kakor so vajeni, haveloke in zele- ne klobuke mašijo po raznih kotih ali obežajo po časopisnih stojalih ter gar- dierobo hudo prezirajo. Pri mizi si ve- žejo priti okrog vratu, da štrle konci v zrak, kakor zračja ušesa; raznih omak, zelenega graja in kolerabce ve- čina načeloma ne je drugače, ko z no- žem.

O rabi šnajetihla, o negovanju zob in nohtov, o pljučkanju in metanju tikov menda ni treba posebej govoriti. Aktualno dnevno vprašanje je Kist- hand, in ali je ta pozdrav primeren za naš demokratični narod, ali ni.

Jaz mislim, da je. Kdor z nožem žre in havelok na čajntjender obe- ša, sme tudi reči: Kisthand, milostival!

M. A. Cafizelj.

* **Kraljeva bolezen.** Kralj že tri dni ni zapustil sobe. Konzilij zdravnikov se je izjavil, da bo kralj to utegnil storiti tekem dveh do treh dni.

* **Poziv.** Mestni magistrat ljubljani- ski vabi vse posestnike hiš ob cestah in ulicah, po katerih se bo v soboto, dne 2. junija 1923 pomikal svečanost- ni mrtvaški sprevod judenburških žr- tev, to je Aleksandre in Dunajske ceste, Sodne in Komenskega ulice, Vi- godvanske ceste, trga Tabor, Vrhov- čeve ulice, Abačjeve in Martinove ce- ste, da navedeni dan popoldne razobe- sijo raz svoje hiše žalne črne zastave ali narodne zastave z žalnimi odznaki.

* **Kongres veterinarjev.** V Zagrebu je bil predvčerajšnjim odprt kongres jugoslovanskih veterinarjev. Odprl ga je bivši narodni poslanec Rajar z lepim pozdravnim govorom. Razen zastopnikov oblasti je bilo na- vzočih 120 delegatov iz raznih krajev naše države. Za predsednika udruže- nja je bil izvoljen dr. Mladenović, za podpredsednika pa Korosec in Poznič. Popoldne so si udeležniki kongresa ogledali veterinarsko visoko šolo in vseučiliško knjižnico. Zvečer je bil v prostorih «Kola» slavnosten banket. Včeraj je kongres nadaljeval svoje de- lovanje.

* **Občinske volitve na Sušaku.** V ne- deljo se na Sušaku vršijo izza italijan- ske okupacije prve občinske volitve. Demokratiška organizacija je proglasi- la abstinenco.

* **Statistika ljudskih šol.** Kakor po- ročajo beograjski listi, je ministrstvo prosvete vsem šolskim nadzornikom naročilo, da v statistični obliki zbira- jo podatke o uspehu v ljudskih šolah. Podatke je predložiti ministrstvu pro- svete.

* **«Stanković» na Češkoslovaškem.** Beograjsko pevsko društvo «Stanko- vič», ki se je nedavno mudilo na pev- ski turneji v Sloveniji, priredi v krat- kem turneju po Češkoslovaški.

* **Jegličeva ulica v Ljubljani.** Ka- kor se nam poroča, namerava sedanji ljubljanski občinski svet pri dodelitvi imen raznim novim ulicam v Ljubljani nazvati doseđanje ceste Pred škofijo z Jegličevo ulico.

* **General Wrangel.** Pokrajinska uprava, oddelek za notranje zadeve, nam javlja, da je vest «Nove Prave», da ima general Wrangel pri dravski divizijski oblasti v Ljubljani svojo pi- sarno in dva referenta svoje vojske, popolnoma izmišljena.

* **Doslej še ne oddane obveznice predvojnih posojil bivše Avstro-Ogrske** naj se pošljejo neposredno generalni di- rekciji državnih dolgov v Beogradu. V smislu razpisa generalne direkcije držav- nih dolgov v Beogradu D. br. 9167 z dne 18. maja 1923 se pozivajo vsi, ki svojih obveznic negažiranih predvojnih poso- jil bivše Avstro-Ogrske niso pravočas- no oddali svojemu davčnemu uradu, da jih naknadno pošljejo neposredno gene- ralni direkciji državnih dolgov v Beo- gradu.

* **Nov slovenski inženjer.** Na dunajski tehniški visoki šoli je dne 25. maja g. Vladimir Dekleva iz Vipave napravil izpit iz strojne tehnike ter je kot in- ženjer zapustil visoko šolo.

* **Pošne vesti.** Dne 1. junija stopijo v veljavo nova določila za sprejemanje poštnih paketov in za kontrolo vpla- nih paketnih pristojbin. Nove sprejem- ne knjige so se poštnim uradom že do- koslale. — Nedavno je začel dostavljati

selski pismonoša pri pošti Metlika po- šiljke tudi v Svršak in v Vinomer. Po- šiljke se dostavljajo vsak ponedeljek, sre- de in petek.

* **Zdravstveno stanje v Ljubljani.** V dobi od 20. do 26. maja se je v Ljub- ljani rodilo 33 otrok, med njimi 4 mrt- vorojenci, umrlo pa je v tem času 23 moških in 12 žensk, skupaj torej 35 oseb in sicer: 6 oseb za jetiko, 3 za možgansko kapjo, 2 za rakom, 1 za pljučnico, 1 za življensko slabostjo, 1 za otroško vročico, 1 za srčno hibo, 14 oseb vsled drugih naravnih smrtnih vzro- kov, 3 vsled slučajnih smrtnih poškodb, 3 osebe pa so izvršile samomor. Na na- lezljivih boleznih je obolelo 7 oseb: 3 na davici, 3 na škrlatici in 1 na trebuš- nem legarju.

* **Članice Kola jugoslovanskih sester** bodo prodajale 1. in 2. junija razgled- nice v prid vdovam in sirotam juden- burških žrtev. Naj seže vsakdo po njih, da stori čin pijetete ter obenem pomaga s skromnim prispevkom žalujočim siro- tam!

* **Seja celjskega občinskega sveta.** Pri- hodnja redna seja se vrši v petek dne 2. junija z običajnimi poročili posamez- nih odsekov.

* **Šolskim vodstvom.** Prejeli smo: Da se omogoči tudi mestnim dijakom za časa počitnic oddih v svežem zraku, se šolska vodstva prosijo, da poskrbe pri železniških upravah za to, da dobe tudi mestni dijaki znižano vožnjo po želez- nicah, da morejo iti za časa počitnic k svojim oddaljenim sorodnikom in znan- cem na deželo. Pri zadnji visoki vozni- ni in splošni druginji je masekateremu občetu nemogoče, da bi si pritrgal za iz- datek, kakor bi sicer rad ustregel želji svojega otroka že z ozirom na okrepi- tev njegovega zdravlja. Železniške upra- ve bodo gotovo rade vpoštevale zade- ven korak šolskih vodstev; saj so se tudi v predvojnem času dovoljevale zni- žane vožnje za časa počitnic dijakom v obče in ne samo onim, ki so se pelja- li domov k svojim staršem. Dijaki so naznanili koncem šolskega leta svojim ravnateljstvom kraj, kamor se mislijo popeljati in ravnateljstva so dobila od železniških uprav na ime učenca se gla- seče dovoljenje za polovično ali četrtin- sko vožnjo tja in nazaj.

* **Francozi kupujejo gozde v Črni go- ri.** «Slobodna misao» v Nikšiću poroča, da so pred nekaterimi dnevi prisli pri Črno goro zastopniki neke francoske družbe v svrhu nakupovanja gozdov. Pregledali so doselej gozde v Župi, Zloj gori in Beji gori ter sklenili že več kupčij.

* **Klerikalna nestrpnost.** 40 let stari Avgust Skot, posestnik pri Sv. Miklav- zu v šmarnskem okraju na Štajerskem, je obrekoval neko učiteljico v Šmarju na ta način, da je trdil, da je učiteljica v šoli rekla otrokom: «Sedaj ne bomo nič molili». Nadalje je širil lažnjivo vest, da nekaj dni res niso molili. Zato je bil obsojen Skot na 25 Din globe, oziroma 48 ur zapora. Še itak milostna kazna za nahujskanega klerikalnega petelinčka.

* **Iz pašaluka klerikalnega agitatorja Steblovnika.** Kakor smo že svojčas po- ročali, so v strogo klerikalnem duhu vzgojeni fantje iz Šmartna ob Paki, na bestialen način pobili in umorili svoja- ga tovariša nekega Zeleznika, ki se je od več tlehni udarcev zadet in z no- žem smrtno ranjen zgradil pri križu pred gostilno Marije Kranje. Vsled tega gnu- snega čina so se zagovarjali dne 26. ma- ja pred celjskim okrožnim sodiščem 25- letni tesar Ivan Turk, 23letni posestni- kov sin Franc Brdnik, 22letni posestni- kov sin Karel Kravselj, 20letni mizar Ivan Krevselj, 22letni delavec Ferdinand Razgovšek in 24letni tesar Ivan Brze- lak. Zvečer dne 29. aprila 1923 so pri-šli obtoženi in umorjeni Zeleznik po končanem delu v gostilno Lize Steblov- nik v Šmartnem na Paki. V najlepši slogi so nekaj časa pili in jedli. Ko pa je Fr. Brdnik ponudil Zelezniku svoj kozarec, rekoč: «Pij, kručnik!», je sma- tral umorjeni te besede kot izzivanje ter je zasolil Brdniku zašusnico. To dejanje je povzročilo splošno razburjenje, naka- se je Zeleznik nekaj časa branil za za- barikadirano mizo, nato pa utekel. Ka- kor stekli psi so ga ostali zasledovali, dohiteli pri križu, pobili z raznim oro- djem, eden izmed njih pa, ne da bi se moglo dognati kdo, mu je zasadil nož ter mu prerezal aksilarno arterijo, kar je povzročilo takojšnjo smrt. Obsojeni so bili: Krevselj Karel na 15 mesecev, Krev- selj Ivan na 10 mesecev, Turk in Brd- nik na 8 mesecev, Razgovšek na 5 me- secev in Brzelak na 4 mesece težje je- če, poostrene s trdim ležiščem in postom.

* **Fotografske slike s slave Triglav- ske** pešpalka v Ljubljani je izgotovil v večih posnetkih fotograf F. Marinko. Poljanska cesta 13, kjer se dobe po zmer- nih cenah slike kakor tudi razglednice.

* **Gradbena sezona v Sarajevu.** Četu- di letošnja gradbena sezona v Sarajevu niti iz daleka ne dosega gradbene delav- nosti v lanski sezoni, je vendar treba ugotoviti, da se zida še precej za današ- nje neugodne razmere. Gradi se letos 32 novih modernih hiš, na 15 hišah pa se zgradi novo nadstropje. Razen tega se na periferiji mesta gradi 18 novih «bo- sanskih hiš».

* **Stara drevesa v Bosni.** Na podnož- ju planine Tvrkovač leži muslimansko selo Pepelari. V selu se nahajata dve tisi nenavadno visoke starosti in velikih dimenzij. Ena je 15 metrov visoka, obseg debla na meri 2,80 m; druga je za spo-

znavo manjša ter meri v obsegu 3.10 m. Ker tisa zelo počasi raste, se mirne du- še lahko trdi, da sta tisi stari 700 do 800 let. Blizu Travnika se nahaja več prastarih lip, a v selu Rankovići je ogromen hrast, v čegar votlini lahko stoji do 40 oseb.

* **Koliko Beograd poje in popije.** Me- seca aprila je plačala beograjska obče- na 1,294.092 Din trošarine. Po tej šte- vilki se vidi na prvi pogled, da ima Beograd precejšen apetit. Na prvem me- stu je omeniti pijačo. Beograd neusmi- ljeno uničuje alkohol. Samo meseca aprila se je — kakor navaja «Politika» — popilo v Beogradu 676.930 litrov pi- va, torej dnevno okroglo 22.563 litrov. Vino sledi na drugem mestu: popilo se ga je v tridesetih dneh 489.249 litrov. Na tretjem mestu med alkoholnimi pija- čami je žganje: pilo se ga je v vseh kvalitetah od 10 do 20 stopinj — vse- ga skupaj 114.407 litrov. Mleka se je v mesecu aprilu popilo 915.284 litrov, dnevno torej 30.509 litrov. V istem me- secu je konsumiral Beograd 2,993.980 jajc, 11.854 prašičkov, jagnot in kozlič- kov, 8045 svinj, 55.097 kg mesa, slanine in masti, 21.305 kg rib itd. Iz tega se da sklepati, da je Beograd velik mesoje- dec. A Beograd je pojedel še več. Me- seca aprila se je plačalo trošarine za 13.462 goved. Ako se upošteva vse to, je konsumiral Beograd meseca aprila približno en milijon kilogramov mesa; pride torej na vsakega beograjskega prebivalca skoraj 10 kg mesečno. Za posladkanje se je v isti dobi porabilo 16.896 kg bombonov, 9170 kg kolača in biskvitov in 369.297 kg sladkorja.

* **Nagla smrt.** V Skoplju se je prošlo soboto vršila dirka, katero je posetil tu- di g. Simo Vičentijević, ravnatelj iz- vezne banke. Pri dirki je prišlo do ostre- ga prepira zaradi razsodišča. Prepira se je udeležil tudi Vičentijević, ki se je pri tem tako razburil, da ga je zadela kap. Umril je na dirkališču.

* **Rodbinska tragedija.** V Zagrebu se je večerja obešila soproga znanega ve- leindustrijskega Marija Handel. Domnevala si je, da jo mož ne mara več, ker je ostal zakon brez otrok. Zakonca sta si- cer jako dobro živela ter sta se baš te dni odpravljala na počitnice na Rab.

* **Grobar izvršil samomor.** V Osijeku se je prošlo soboto obesil grobar na tankašnjem rimsko-katoliškem pokopa- lišču, Gjuro Flačer. Vzrok samomora ni znan. Flačer je bil grobar celih 32 let.

* **Velik požar v Podolcah.** V vasi Po- dolcah v krškem okraju je v petek po- poldne izbruhnil usoden požar, ki je pe- tero posestnikov uničil vsa poslopja z opravo vred in tudi nekaj živine. Požar se je tem hitreje razširil, ker so bila skoraj vsa poslopja s slamo krita. Pogo- relih objektov so bili zavarovani le za maj- hne predvojne zneske.

* **Ponesrečen napad s peklenim strojem.** V Trzinu na Goriskem so te dni neznani zločinci poskušali izvršiti na tankašnjega slovenskega trgovca Aloj- zija Ferfoljo napad s peklenim stro- jem, ki pa se je po šudnem naključju ponesrečil. Dne 19. maja je prejel Al. Fer- folja po pošti majhno košaro, kakršne služijo navadno za pošiljanje češenj in drugega sadja. Pošiljatelj je prišla s pa- rnikom iz Trsta. Ker se je Ferfolji zdelo košara sumljiva, jo ni takoj odprl, am- pak jo shranil v klet. Njegovega brata Andreja pa je le premagala radovednost in se je odločil, da košaro odpre. Pri de- lu mu je pomagal bivši italijanski stotnik Devetak, sedaj vinski trgovec v Trzinu. Ko sta dvignila pokrov, so se pokazale najprej češnje, vsled česar sta mislila, da gre za navadno pošiljanje sadja. Kma- lu pa sta opazila pod sadjem pripravo, v kateri sta takoj spoznala pekleni stroj. V košari so bile tudi štiri cevi že- latine in nekaj dinamita. Na dnu sta bi- la pritrjena dva pokrova škatelj za vži- galice, na ploščo, ki služi za vžiganje pa je bil naslonjen sveženj vžigalic, ki so bile zvezane z vrvice, ki bi se morala pri odpiranju košare drgniti ob stran škatlje in povzročiti eksplozijo. K sreči pa je vlaga češenj vžigalice tako pokva- rila, da se niso mogle vžigati in je bila tako preprečena grozna nesreča. Zadevo- lina v rokah sodišče, ki je takoj uvelo- lo preiskavo, da se izsledi pošiljatelj ta- jinstvene in smrtonosne košare.

* **Čevlji domačih tovaru Peter Ko- zina & Ko.** z znakom «Peko» so naj- boljši in najcenejši. Zahtevajte jih po- vsod. Glavna zaloga na drobno in debelo Ljubljana, Breg št. 20 in Aleksandrova cesta št. 1.

IZJAVA.

Odbor Jugoslovanskega novinarskega združenja, sekcija Ljubljana, se je na svoji izredni seji dne 29. maja bavil z notico, ki jo je priobčil «Slovenski Na- rod» od dne 27. maja pod naslovom «Zna- čilno» in ki govori o polemiki med po- kojnim generalnim ravnateljem Pircem in «Slovencem». Notica končuje s stav- kom: «Sicer pa je prav tako, saj bi bi- la infamija, ako bi pisal morilec ne- kroglog svojih žrtvi!».

Odbor vidi v tem stavku nekvallifi- ran, meje politične in časopisne polemi- ke presegajoč napad na svoje stanovske kolege. Ker odločujoči uredniki pri «Slovenskem Narodu» niso člani Udu- ženja, odbor nima drugega sredstva za postopanje proti njim, kakor moralni pritisk. Zato Uduženje ta napad javno obsaja in obžaluje ter pričakuje od stano- vske časti meročajnih činiteljev, da dajo žaljenim kolegom primerno zado- ščenje.

Po naročilu odbora:
Stanko Vrant, podpredsednik.

Gospodarsivo

REVIZIJA KREDITOV PRI NARODNI BANKI.

Beograjski «Trgovski glasnik» prin- ša nastopni članek:

«Po reviziji kreditov privatnim oseb- am je prešla Narodna banka na revizi- jo kreditov bankam. O priliki razmotri- vanja vprašanje glede kreditov denarnim zavodom se je porodilo vprašanje o viši- ni vplačane glavnice denarnega zavoda, kateremu se dovoljuje kredit. Znano je, da je pri nas mnogo denarnih zavodov, katerih vplačana glavnica znaša komaj 1 milijon dinarjev. Denarni zavodi s ta- ko majhno vplačano glavnico v dana-šnjem času niso v stanu kriti režijske stroške in ne morejo imeti uradnikov, knjigovodij in ravnateljev, kakor bi bilo potrebno. Ti denarni zavodi so radi sploš- ne draginje prisiljeni višati obrestno mero, da pobirajo večje obresti, kakor je umestno. Dalje se ti denarni zavodi v svrhu večjega zaslužka pečajo z ne- sigurnimi posli, često celo z nezakoni- timi. V sedanjem času so ti denarni za- vodi izključeni od vsakega velkopotez- nega posla radi svojega majhnega vpla- čanega kapitala; medtem pa cepijo ka- pital in ovirajo snovanje velikih glavni- cno močnih denarnih zavodov, ki bi v gospodarskem življenju igrali lahko važno vlogo.

Na podlagi tega načela in glede na važnost tega vprašanja je upravni odbor Narodne banke sklenil določiti minimum vplačane glavnice, ki bi bil v glavnih mestih večji, a v malih mestih manjši. Sklep se glasi:

1.) Za mesta Beograd, Zagreb in Ljub- ljano se je določil minimum začasno 3 milijonov dinarjev efektivno vplačane glavnice, katero morajo imeti denarni zavodi, ki hočejo imeti kredite pri Na- rodni banki.

2.) Ta začasno določeni minimum bo Narodna banka tekom prihodnjih let po- lagoma povečala do one višine, na ka- teri bo stalno ostal.

3.) Da banka ukinе vsem zavodom, ki ne bodo imeli določenega minimuma, kredite pri njej in da jim v bodoče ne daje kreditov.

4.) Denarnim zavodom, ki nimajo te- ga minimuma in ki se bodo fuzionirali v svrhu, da ta minimum dosežejo, bo Narodna banka doseđanje kredite pre- sla na nov denarni zavod, ki je nastal iz fuzije.

5.) Ta prenos kredita se bo izvršil v sedanjih svojih višinih tudi tedaj, ako je del ukinjenega kredita že bil odplačan.

6.) Bankam, katerim se krediti ukinjejo ker nimajo določenega minimuma, se dovoljuje rok dveh let od 1. junija t. l. naprej za odplačilo njihovih kreditov. Odplačevanje se začne s 1. januarjem 1924. v 6 enakih ratah. Ta česta točka se nanaša na one banke, ki do konca tega leta ne povečajo glavnice do do- ločenega minimuma ali ne podvzamejo fuzije z drugimi bankami v svrhu, da dosežejo ta minimum.

Za druge kraje v deželi se je toza- devno sklenilo, da more Narodna banka dajati kredite samo onim denarnim za- vodom v notranjosti, ki imajo najmanj 500.000 dinarjev polno vplačane glavni- ce. V krajih pa, kjer obstoje trije in več denarnih zavodov, se morejo krediti do- voljevati le onim denarnim zavodom, ka- terih vplačana glavnica znaša vsaj 1 mi- liojn dinarjev. Izjemoma more upravni odbor za kraje, kjer doslej ni obstojal nikak denarni zavod ali kjer obstoji sa- mo eden, dovoliti kredit tudi takim de- narnim zavodom, katerih glavnica ne znaša 500.000 dinarjev.»

TRŽNA POROČILA.

Novosadska blagovna borza (29. t. m.) Pšenica baška ponudba 435; ječmen baški (64 — 65 kg) 1 vagon 285; oves baški, 2 vagona 285 — 287,5; turšica baška, 12 vagonov 255 — 257,5, baška 2 odst. defektna, 1 vagon 252,5, baška na ladji Tisa, 30 vagonov 261,25, baška za Junij, 2 — 3 odst. defektna, 10 va- gonov 265; moka «0», 1 vagon 650, «2» ponudba 612,5, «5» ponudba 550, «6» ponudba 500; otrobi baški v jutrenih vre- čah ponudba 140, v papirnatih vrečah ponudba 135. Tendence nespremenjena.

Zagrebski žitni trg (29. t. m.) Po- stavno vojvodinska postaja notrajo:

Vremensko poročilo

Ljubljana, 29. maja 1923		Ljubljana 306 m nad morjem				
Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0—10	Padavine mm
Ljubljana .	7.	764.4	14.0	sev. vzh.	več jasno	3.2
Ljubljana .	14.	762.8	18.0	jug.	dež	—
Ljubljana .	21.	765.4	18.0	vzhod	oblačno	—
Zagreb .	7.	763.2	21.0	brezvetra	—	—
Beograd .	7.	763.0	19.0	—	—	—
Dunaj .	7.	763.7	14.3	zapad	več obl.	—
Praga .	7.	764.5	11.0	jug. zap.	—	9.0
Inomost .	7.	764.9	11.0	brezvetra	oblačno	—

V Ljubljani barometer nestan., temper. nižja. Solnce vzhaja ob 4.12, zahaja ob 19.43

Najboljši muholovec letošnje sezone je

medeni muholovec

Jamstvo za dobro kakovost!

Zahtevajte izrečno to znamko!

Za trgovce: Vsaka množina takoj in pod konkurenčno ceno dobavljiva

UNIO DRUŽBA, MARIBOR.

„Krvavi kardinal“ Zgodovinski roman

LIV.

Ljubezen do smrti.

Chalais je priznal vse. Pravda proti njemu je bila zato hitro končana. Chalais je priznal, ker sta mu Gaston in Richelieu obljubila življenje za njo, in tudi življenje njemu. Zato se je neznanško začudil in je spregledal šele, ko so mu naznanili smrtno obsodbo.

V sredo zvečer je ždel Chalais v svojih verigah v ječi in se mučil z vprašanjem: »Meni dano obljubo so sredi, kar se mene tiče. Ali bo enako z obljubo, ki se tiče nje?« Kar se vrata odpro in prikaže se menih in šest stražnikov, ki stražijo nekakšnega kraljevskega komisarja. Ječar odvrže jetnika verige. Komisar mu predstavi smrtno obsodbo, potem obdajo stražniki Chalaisa in odvedejo, na čelu pa koraka menih in poje psalme.

Po stopnjicah pridejo na dvorišče, kjer diha Chalais iz polnih pljuč mirni topli zrak poletne noči. Solze mu zalijejo oči in polglasno zamrmra: »Zate!«

Potem ga odvedejo dalje. Menih, jetnik in stražniki vstopijo v kapelico, ki je jedva osvetljena. Kor je ves zavesev v črnilo.

Stražniki se razmestijo, dva pri vratih, dva pod kor, dva pa pri obsojenecu, da preprečita, da bi morda posegel sam po sebi ali vzel morda kaj strupa ali da se ne zgodi nič drugega aličnega.

»Sin moj,« pravi menih, »eden mojih sobratov Vas bo izpovedal, da Vas poskusi spraviti z Bogom, pred katerega boste stopili v nekaj urah.«

»Naj bo!« pravi Chalais. »Pripravljen sem!«

Kmalu nato se prikaže naznanjeni spovednik in stopi h Chalaisu. Odet je v elegantno nošo benediktincev. Chalais se skloni, kolikor mu je mogoče,

in se izpove. Potem se hoče benediktinec oddaljiti, toda Chalais ga prime za roko in mu prišepeta: »Se eno milost!« pravi.

»Govorite!« pravi benediktinec. »Če mi je mogoče ...«

»Mogoče vam je, prečastiti, da mi napravite še zadnje veselje, ne da bi delali proti katerikoli svoji dolžnosti. Povedali so mi, da je vjeta ... in da bo tudi sojena ...«

»Kdo? Govorite svobodno!«

»Gospa de Chevreuse!« zahtji obsojenec.

»Benediktinec se zgane, potem se zopet umiri.

»Je li istina?« vprašuje obsojenec mrzlično. »Oj, če vam utriplje človeško srce pod vašo haljo, govorite, povejte mi istino ... Če je ona zares tudi vjeta in morda celo že obsojena, prosim vas, pojdite h kardinalu, sporočite mu, povejte mu, da ga prosim na kolenih, naj se potruži na kratek razgovor semkaj k meni ...«

Benediktinec molči. Potem vpraša:

»In kaj želite od kardinala? Jaz premorem mnogo pri njem. Poslušal me bo!«

»Prosil ga bom ...« hrope Chalais ... »prosil ga bom, naj jej izkaže milost ...«

Ni mogel dalje. Zaman so silile na njegove ustnice besede neizmerno ljubezni in globokega sočutja ter nepopolnega trpljenja. Ni mogel izpregovoriti niti ene. Samo hlipal je:

»Milost ... milost zanjo!«

Pred tem požarom si je morda tudi kameniti benediktinec domislil, da je umestno, če spusti nekaj kapljic hladila na to gorečo in trpečo dušo.

»Da vidimo ...« pravi mrko. »Govorili ste baš z Bogom in se z njim spravili ... Prišezite mi še enkrat, da niste imeli osebnega sovraštva proti kardinalu ...«

»Nikakršnega!« pravi Chalais iskreno. »Tudi v tej uri to ponavljam. Zakaj naj bi ga bil sovražil? Vršila se je bitka. Evo, jaz sem v njej premagan. To je vse.«

»Dobro torej!« pravi benediktinec. »Bodite potolaženi in umirite v miru. Ona, o kateri Vi govorite, ni aretirana.«

Trgajoč krič se razlegne po kapelici. Chalais išče benediktinčeve roke, da bi jih poljubil. On pa se mu odtegne in pravi še:

»Ne samo, da ni bila aretirana, marveč Vam obljubljam, da tudi ne bo. Umri v miru, Chalais! Ona, katero ti obožuješ, te bo objokavala. Samo miruj naj poslej in pusti, da dokončam svoje delo, pa ti prisegam, da se jej ne bo nikdar pripetilo nič zalegal.«

»Oj!« klikne Chalais, »kdo ste vi, ki prevzimate takšne obljube nase? Pomislite, da mi je lastni kraljev brat obljubil življenje, pa ni mogel držati svoje obljube ...«

»Ni mogel!« opomni benediktinec z globokim zaničevanjem. »Bodi! Bolje je, da si v tej misli. Kar se mene tiče, jaz svoje obljube lahko držim. Ti umreš, Chalais, ker sem si to obljubil in sklenil. Tvoja izvoljenka bo živela, ker ti jo obljubljam.«

Benediktinec odstrani svojo kuto, in Chalais, pijan radosti in obenem strahu, spozna pri negotovem svitu svet mrko, strogo, razoroeno lice Richelieuovo. Trepetaje odstopi za korak.

Richelieu mu prikima ter odhaja. Chalais pa pada na kolena, kakor da ne more prenašati te radosti in klikne:

»Za tebe, za tebe!«

Morišče so postavili še isto noč. Chalaisa so peljali nanj okrog devete ure zjutraj Rabilja so pozvali, naj bo za deveto uro pripravljen, da zavzame svoje mesto v mrtvaškem sprevo, tiste dni navadnem pri sličnih prilikah. Pa ni prišel, ker so našli nekega vojaka, obsojenega na galero, in ta mož je bil pripravljen za ceno pomiloščenja zavzeti mesto rablja.

Okrog devete ure se je ogromna množica gnetla po ozkih ulicah mesteških in hitela proti morišču ter ga oblegala.

(Dalje prihodnjič.)

Mali oglasi

Plačilo s državnim davkom na inserate vred do 20 besedi Din 5.—, vsaka naslednja beseda 50 par. — Plačilo se vedno naprej (lahko tudi v znakih). Na vprašanje odgovarja uprava le, ako je vprašanje priložna znamka za odgovor ter maspoložljiva prijateljica (3 Din).

Službe

Gospodična

išče mesta pri kaki trdki kot kontoristinja. Nastop takoj ali pozneje. Naslov pove uprava »Jutra«. 2149

Korespondentinja,

s trgovsko akademsko izobrazbo, išče samostojnega mesta. Govori in piše poleg slovenskega in srbohrvaškega, nemško, francosko in italijansko. Je strojeopiska in stenografinja. Ponudbe na upravo »Jutra« pod »SAMOSTOJNA MOČ«. 2157

Strojopiska,

2150 začetnica išče mesta pri kaki trdki najraje v Ljubljani. Naslov pove uprava »Jutra«.

Takoj se sprejme

dekle za vsako delo, Vegova ulica 2/I levo. 2143

Knjigovodja,

2140 bilancist z večletno prakso išče službo. Cenj. ponudbe pod »Perfekta« na upravo »Jutra«.

Iščem službo

kot kuharica k manjši obitelji. Grem tudi izven Ljubljane. Pismene ponudbe pod »1. junij 2130« na upravo »Jutra«. 2130

Mesto pisarniškega praktika

2125 v železniški trgovini, išče uradnik z bančno prakso. Cenj. ponudbe na upravo »Jutra« pod »ZANIMANJE«.

Učeno,

ki je fizično močno razvit in je z dobrim uspehom dovršil večrazredno osnovno šolo, se sprejme v obrt izdelovanja harmonik. Prednost imajo nemščine zmožni. Naslov v upravi »Jutra«. 2096

Gozdarski pristav

češkoslovaški pripadnik (Deutschböhme), sedaj v Hrvaški nastavljen, ima nižji državni izpit, vešč je v gozdarstvu, lovu, ribarstvu, star 26 let, išče drugo nameščenje. Ponudbe na upravo »Jutra« pod št. »1893«. 1893

Pročelnik

Čevljarska stroja (Holznagel) in komb. Auspats Fräsmaschine) kot 3 PS. Motor 220 Volt napredaj. Naslov v upravi »Jutra«. 2125

Proda se

lovška puška in koncertne citre (Harfen-Zither). Naslov pove podružnica »Jutra« v Mariboru. 2136

Pletilni stroj št. 8

se prodaja. Naslov v upravi »Jutra«. 2134

Vinske etikete,

etikete za konjak, rum itd. ima vedno v zalogi litografija Čemažar in drug, Ljubljana, Vojaška ulica 16a 2145

Prodaja lep nov brek,

z odjemalnim stranskim sedelom, na oljnatu osi. Cena se polze pri Antonu Rožmanu, kovaškemu mojstru na Vrhniki št. 134. 2147

Leč

2155 se izdaja vsaki dan ob 7-30 zjutraj v hotelu »Slon«, Dunajska cesta 2.

Stanovanje

2113 Sobo s posebnim vhom išče soliden gospod v sredini mesta. Naslov pove uprava »Jutra«.

Sprejme se gospod

kot sostanovalec. Istotam se odda velika soba za dva gospoda. Naslov pove uprava »Jutra«. 2148

Prazno sobo,

2135 separirano, iščem. Ponudbe: Ela Gutnik, Wolfova ul. 3/I.

Lokali

Pozor, čevljarji!

Zaradi odpotovanja se prodaja dobro vpeljana čevljarska delavnica s stanovanjem v prometnem kraju z vsjo opremo, ki stane 50.000 Din. Naslov pove upravnistvo »Jutra«. 2142

Nepremičnine

Proda se hiša, pripravna za vsak obrt, z vrtom, pripravnim za stavišče. Poizve se pri Jakobu Vodopivcu, Zagorje ob Savi. 2050

Lepa hiša,

2156 tri sobe, kuhinja, ograjeni vrt, vodovod, pri električni železnici, Novi Vodmat, pristo stanovanje, za 100.000 Din na prodaj. Poizve se od 12. do 2. ure pri Francu Pacu, Kongresni trg 7/III. 2156

Opelo,

2006 cement, galico, seno, slamo, lesno volno, drva, premog, oves, koruzo, zdrob, krompir, Oset Andrej, Maribor, Aleksandrova 57. Telefon 88.

Dopisovanje

Samostojna gospodična s lepo balo in milijonskim premoženjem želi v svrhu ženitve znanja z izobraženim gospodom. Ponudbe na upr. »Jutra« pod »Lepo življenje 2137«.

Mlad gospod,

izobražen, lepe zunanosti, se želi seznaniti z gospodično ali damo v svrhu prijateljske francoske, italijanske, srbohrvaške ali češke konverzacije. Cenj. ponudbe pod »Konverzacija« na upravo »Jutra«. 2141

Ženitna ponudba.

Tehnični uradnik, 30 let star, samski, simpatične zunanosti želi znanja z gospodično, ljubiteljico narave in planin, imajo prednost. Premoženje postarska stvar. Resne ponudbe na upravo »Jutra« pod »PLANINA«. 2144

Ženitvena ponudba.

Bančni uradnik z večjim premoženjem želi v svrhu ženitve znanja z izobraženim gospodično, lepe zunanosti, četudi brez premoženja. Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Zvesta družica«. 2135

Razno

Posojilo

Din 50.000.— rabim takoj proti garanciji in obrestim 22 % za dobo šest mesecev. Posredovalec dobi 1000 Din nagrade. Ponudbe pod »Trgovca s lesom« na upravo »Jutra«. 2151

Eno ali dve enaki postelji

2151 brez posteljnega perila, mize in štiri stole iščem za par mesecev proti mesečni odškodnini. Eventuelno kupim na obroke. Naslov na upravo »Jutra«.

Frano Hren, krojač

in izdelovalec čepic, Stepanja vas št. 5 pri Ljubljani, priporoča svojo novo delavnico, kjer izvršuje vsa krojaška dela po nizki ceni. 2059

Ne 1 536/23—3

954

Oklic

o prostovoljni dražbi nepremičnin.

Dne 11. junija 1923. ob 16. uri se bo prodala na prostovoljni sodni dražbi na Rečici št. 45, občina Bled, nepremičnina v l. št. 55 k. o. Rečica, t. j. hiša št. 45 na Rečici (v bližini blejskega kolodvora) z zraven spajčotim vrtom. — Dražbeni pogoji se lahko v pogledajo pri podpisnem sodišču ali pa pri županstvu na Bledu.

Okrajno sodišče v Radovljici, odd. I., dne 25. maja 1923.

Mesečno sobo

išče

za svojega uradnika **ALOMA COMPANY**, anončna in reklamna družba z o. z., Ljubljana, Kongresni trg 3. 949

Provizijskega

zastopnika

dobro vpeljanega išče

tovarna perila

Verdnik in Drugovi

Maribor, Aleksandrova c. 51.

Razširjajte „JUTRO“!

Sprejme se

poslovodja

za parno žago in tovarno

pohištva

vešč korespondence in knjigovodstva.

Le prvovrstna, lesno-strokovno izvečbana in samostojna moč. Izpričevala,

reference in pogoje na naslov:

Mariborska lesna Industrija, Maribor.

BLUZE

59/II najnovjših modelov so

ravnokar došle.

Ljubljana

A. & E. Skabernè

Mestni trg 10.

— Gradbeno podjetje —

Ing. Dukić i drug

Ljubljana

Bohoričeva ulica št. 24.

Radi selitve se prodaja po ugodni ceni

PUCH AVTO

Type VIII, 14/38 HP,

šest sedežni, z moderno karoserijo, prav malo rabljen, z električno Bosch-razsvetljavo in starterjem ter koničastim hladilnikom. — Natančnejša pojasnila pri Franu Schwab-u, Ljubljana, Jenkova ulica 9. 982

OBJAVA.

Uslijed preuredjenja dosadašnje radnje i uvedenja novih artikla prodaje se sva na skladištu nalazeća se roba uz nabavne cijene.

Za gospodje:

mantle
kostime
haljine
suknje
bluze
raznog rublja
sve vrsti šesira
plivača odijela
vunene i svilene jupere
čarape svilene i flor itd.

Za djecu:

haljine
šesirice
dječje rublje i majice
čarape i sokne

Za gospodu:

muško rublje
kragne, manšete
kravate
naramenice
podvezice
plivače hlače
sokne
rubce džepne i nakitne
gamaše
itd.

Osim toga taške, pojase, rukavice iz kože i pletene, krznjeni kragi i lisice, koprene i vrpce, raznovrsna pera, cvijeće i slamnate porte. — Na metar svilu, orépe-de-Chine, etamina, leinen i štofove. Sve u svim bojama.

Pogotovo dobra prilika za vanjske trgovce i kitničarke! Na veliko još veći popust!

Preporuča se cijenjenom općinstvu

Modni salon Anka Tumpić

Zagreb, Ilica br. 6 (Grand-Hotel).

906

„Pri nizki ceni“

Ign. Zargi, Ljubljana, Sv. Petra cesta 3

nudi cenjenim odjemalcem

veliko izbiri potrebnih za šivilje in krojače. — Damsko, moško, otroško perilo. — Najnovije bluze v etaminu. — Površne jopice, volnene in modne jupere. — Nogavice, rokavice, majice, kratke nogavice. — Svilene in pletene samovseznice itd. po priznani najnižjih cenah. — Na debelo in drobno! 836

Pisalni stroji itd.

598 Mehanična delavnica

(popravljalnica)

LJUBLJANA

Šelenburgova ulica 6/I.

L. BARAGA.

Mlin in žaga

napredaj vsled družinskih razmer. Oboji v najboljšem stanju, na stalni in močni vodi, sposobni tudi za vsako drugo industrijo. — Naslov se izve v upravi »Jutra«

REKLAMO

POTOM INSERIRANJA PO ČASOPISIH V JUGOSLAVIJI IN INOZEMSTVU, DALJE PLAKATIRANJE V LJUBLJANI, ZAGREBU, BEOGRADU IN VSEH OSTALIH MESTIH JUGOSLAVIJE IN INOZEMSTVA OSKRBI TOČNO IN SOLIDNO

ALOMA COMPANY

ANONČNA REKLAMNA D. Z O. Z.

LJUBLJANA - BEOGRAD

KONGRESNI TRG 3 BREMSKA ULICA 9

789